

L'ESGLÉSIA NOVA DE VILABELLA (1856-1881) El manuscrit de Joan Rafí

Jaume Agudé i Sordé
IEV / Estudis Comarcals, 18, Valls, 2004

Francesc Roig i Queralt

L'Institut d'Estudis Vallencs ha publicat, com a núm. 18 de la col·lecció Estudis Comarcals, un interessant i voluminós estudi (461 pàgines) sobre la construcció de *L'església nova de Vilabella (1856-1881)*, l'autor del qual és el vilabellenc Jaume Agudé i Sordé. En realitat, es tracta de la culminació definitiva del procés investigador que, des de 1990, ha realitzat Jaume Agudé per tal de dotar plenament el seu poble de la bibliografia històrica necessària. Jaume Agudé és un home senzill, discret, vital i constant en el seu procés investigador. Un treballador de la cultura que fonamenta la seva eficàcia investigadora en la projecció documentada de la col·lectivitat a la qual pertany. Prèviament a la publicació d'aquest volum, Jaume Agudé ja anticipà bona part del seu aprofundit estudi amb l'edició de dos treballs: *Vilabella: història i vida d'un poble* (1990) i *Joan Rafí Vidal (un heroi de Vilabella), cap dels Malcontents* (1998). Dos treballs complementaris sobre el poble de Vilabella i ahora sobre la personalitat del pare de l'autor del manuscrit que dona peu a aquest treball. Joan Rafí i Segú, l'autor del manuscrit, fou un ric hisendat de cal Vidal, profundament cristià i moderat en les seves conviccions carlines, que quan només tenia trenta-dos anys (1850) fou elegit alcalde, i posteriorment (1874) jutge de pau.

I
N
O
T
E
S
I
R
E
S
S
E
N
Y
E
S
J

El voluminós estudi ara editat, amb pròleg del professor Antoni Pladevall i Font, reflecteix amb precisió tots i cadascun dels passos històrics i documentals que afloren del manuscrit de Joan Rafí i Sagú, un llibre *mayor* de 146 planes on hi ha reflectides la comptabilitat de l'obra i les anotacions personals en el procés de construcció de la nova església parroquial de Sant Pere Apòstol de Vilabella, típic edifici neoclàssic de l'arquitecte tarragoní Ignasi Jordà i Arnalich, la primera pedra del qual es col·locà el 1857 i el qual, cinc anys després, s'inaugurava solemnement. En realitat, però, no tot el manuscrit és obra de Joan Rafí. La part d'anotacions que ell realitzà comença el 1856 i acaba amb la seva rúbrica el dia 16 de maig de 1877. Les anotacions i la comptabilitat de les obres posteriors de la nova església (de 1877 a 1881) les anotarà el rector Mn. Josep Gil, que regí la parròquia al llarg de vint-i-cinc anys, i aquestes anotacions tracten de la tasca realitzada per guarnir l'interior de l'església amb retaules i altars laterals, especialment l'altar major i el de la Mare de Déu del Patrocini.

L'estudi de Jaume Agudé se sustenta en l'anàlisi del referit manuscrit de Joan Rafí, del qual n'extreu el concepte d'església com a assemblea i, després, com a lloc de trobada de la comunitat; fa l'anàlisi pertinent de la llengua utilitzada i, en un apèndix final, hi relaciona les paraules avui en desús o poc conegudes, proverbis i refranys i també els castellanismes propis de l'època. Hi afegeix també documents i plànols il·lustratius del projecte arquitectònic i forneix tot el llibre d'un tramet exhaustiu de notes a peu de pàgina que aclareixen en tot moment la informació històrica que el lector encuriosit requereix per tal de valorar els perquès d'un retard de cent anys en la construcció de l'església de Vilabella si ho comparem amb altres edificacions eclesials de les comarques del Camp de Tarragona; així com el substrat carlí en la ideologia conservadora de l'autor del manuscrit i, sobretot, que l'edificació suposà un projecte comunitari que cohesionà en tot moment la identitat de poble. Una interessant i necessària aportació històrica que desvetlla la gran importància que al llarg dels segles han tingut els pobles del Camp de Tarragona en el procés de desvetllament econòmic i cultural de Catalunya i que reafirma la convicció manifestada per Paul Valéry en el sentit que "la història només existeix si finalment algú l'escriu".